

Slovo k povzbuzení na středu 17. března 2021, na středu po 4. neděli postní
Biblická čtení: Iz 49,8-15; Ž 145; Jan 5,17-30

Milé sestry, milí bratři,

zaměříme svou pozornost dnes rovnou na úryvek evangelijní. Přímo navazuje na ten včerejší, na uzdravení chromého u rybníka Betzatha (či Bethesta), na podivuhodný Ježíšův zázrak, který se ovšem odehrál v sobotu. Proto někteří Židé, zjevně z řad farizeů anebo saduceů, začali Ježíšovi vyčítat, «že takové věci dělal v sobotu». Na to Pán Ježíš reaguje.

Na první poslech je nám jasné, že slyšíme teologicky velmi hutný text, navíc jsou to slova vycházející – podle Janova sepsání – přímo z Kristových úst. Otvírají před námi hned několik nejzákladnějších teologických pravd (doslova!): Kristovo bohodivství, jeho Božskou jednotu s Otcem a zároveň absolutní Synovskou i lidskou poslušnost Otcí, plnou synergii Otcova a Synova činění. Dále pak z toho vyplývající Božskou moc Kristových mocných činů, možnost a nutnost našeho poznání Otce právě skrze Syna, předání soudu Otcem Synovi, jakož i dar věčného života těm, kteří v Krista celým svým životem uvěří, konečné vzkříšení mrtvých.

Všechno to jsou opravdu velké pravdy naší křesťanské víry, nad každou z nich bychom mohli bezpochyby dlouhé hodiny rozjímat. Zkusme se však společně zastavit jen nad prvním veršem dnešního úryvku, nad Ježíšovým úvodním slovem, které ještě víc vystupňovalo odpor jeho židovských posluchačů...

«Můj Otec je až dosud činný, i já jsem činný». V řeckém originále je na místě «je činný» tvar deponentního slovesa *ergetai* (Jeroným ve Vulgátě překládá také deponentním slovesem *operatur*), což doslovněji znamená «pracuje» anebo «je v práci». To platí tedy o Bohu Otcí, který «je činný» (*ergetai*), i o Božím Synu říkajícím o sobě «i já jsem činný» (*kagó ergadzomai*).

V těchto slovech zjevně nejde jen o nějakou chytrou odpověď Židům na námitku rušení soboty a už vůbec ne jen o nějakou vzornou a vzorovou Boží pracovitost, ale o základní výpověď, kým Bůh je a kým je i Kristus:

Jako «jsem, který jsem (*egó eimi ho ón*)» se sám Bůh zjevil již Mojžíšovi v hořícím keři, a tak poodhalil tajemství své podstaty; že je Bytím, plností bytí, jeho dokonalostí. Ta spočívá v tom, že «je činný», je činem. Je živým bytím, pohybem. Jím může být jediné láska, pokud z něj vychází bytí další, nestvořené i stvořené. Jen dobro překypuje ze sebe samého (*bonum diffusivum sui*). Proto je Bůh jsoící láskou sám v sobě, tedy Trojicí, jak zjevuje Nový zákon, je-li Bytím, plností bytí. Proto má Syna, soupodstatného (*consubstantialis*) s Otcem, proto je Syn vtělením Božího činu, vtělením a vyslovením se Boží lásky, proto je v Bohu i Třetí, Duch, z Otce i Syna vycházející (*qui ex Patre Filioque procedit*), který se vylévá na celý svět a všechny lidi.

Jako plnost bytí a tím pádem jako pohyb a čin vnímala Boha už i leckterá antická filozofie, to není žádné křesťanské novum. Že Bůh je „čirý kon“ (*actus purus*) by podepsal asi i leckterý pohanský filozof, zvláště aristotelského ražení. Dokonce i to, že Bůh je nejvyšším dobrem (*bonum summum*), poznávala antická filozofie docela jasně; to by zase odsouhlasil zejména každý platonik.

Teprve Kristus však v plnosti zjevuje a hlavně ztělesňuje (opět doslova), jak Boží bytí je skutečně Boží láskou, proč «Bůh je láska (*Theos agapé estin*)», proč je Trojicí a proč tak jediné láska je základem veškerého skutečného bytí; že láska je jediným důvodem stvoření jakož i vtělení a kříže Syna a že člověk, stvořený k Božímu obrazu a podobě (*ad imaginem et similitudinem Dei*), se jí má stále více podobat, což právě nejde jinak než snahou o připodobnění se lásce Kristově silou Ducha svatého.

I náš život tak charakterizuje, mělo by charakterizovat slovo „čin“. Náš život by měl být skutečně činem, pro který se rozhodujeme, měl by být utvářen našimi životními i všemi

dílčími rozhodnutími, protože nám byla dána svoboda, odraz Boží všemohoucnosti. Jaká jsou naše rozhodnutí, takový je náš život, na který bude nějak tajemně navazovat i podoba naší věčnosti. Člověk je stvořen k činu, ať už k takovému, kdy sám něco tvoří, pro něco se rozhoduje, anebo pokorně přijímá to, co změnit nemůže. Ať náš čin je „aktivní aktivitou“ anebo „aktivní pasivitou“, musí jím náš život být, aby byl skutečně životem.

A má-li tento čin být skutečně dobrý, Kristu podobný, k radosti a k dobré věčnosti tak vedoucí, musí být nutně láskou, dobrem, činem lásky, což znamená poslušností Bohu-Lásce, snahou o tuto poslušnost. Podobně jako Kristovým lidským životním činem bylo sjednocení se s vůlí a činem Otce, Nejvyššího dobra («Mým pokrmem je konat vůli Otcovu, toho, který mě poslal... Ne jak já chci, ale tvá vůle se staň»), tak by tomu mělo být nějak i u nás, ke Kristově obrazu a podobě stvořených a jeho milostí obnovených.

Jistěže, naše poslušnost bude vždycky nutně a podstatně (kvalitativně i kvantitativně) zaostávat za poslušností Kristovou, naše láska nikdy nemůže být rovna lásce Boží; nikdo z nás (i navzdory našemu pokřesťanství) není nestvořeným jednorozným Božím Synem, všichni jsme jen slabí, hříchem narušení, hříšní a do svých chyb stále znovu upadající nedokonalí lidé. Přesto se naše láska má lásce Kristově aspoň nějak podobat, k tomu jsme předurčení svou stvořeností a voláni evangeliem.

Vědomí, že tomu tak je, že jsme stvořeni „k činu“ a že tento „čin“ by měl být podobný „činu“ Kristovu, tedy poslušností Bohu-Lásce, Božímu přikázání lásky, nám k touze po obrácení od nečinnosti k činu, od svévole k poslušnosti, od nelásky k lásce může být povzbuzením...

A zase: Jestliže podobné povzbuzení platí vždy, pak v (nynější) těžké době, která si žádá Boží činy lásky, určitě ještě více...